

JUSTITSMINISTERIET

Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

11 MAJ 2015

Dato:
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Sofie Nordskov Nielsen
Sagsnr.: 2015-0036-0317
Dok.: 1538149

1. Ved e-mail af 16. marts 2015 har Undervisningsministeriet anmodet Justitsministeriet om bidrag til besvarelsen af spørgsmålene 467 og 468 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, herunder særligt i forhold til lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

2. Spørgsmål 467 har følgende ordlyd:

”Vil ministeren redegøre for, om det er i overensstemmelse med lovgivningen, når elever på landets ungdomsuddannelser bliver bedt om at afgive rusmiddeltest af skolen, jf. artiklen ”Advokat: - Gymnasier har ikke ret til at teste påvirkede elever”, fra TV2.dk den 13. januar 2015?”

Undervisningsministeriet har anmodet om et bidrag til besvarelsen af ovennævnte spørgsmål, herunder særligt i forhold til lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter med senere ændringer (herefter retssikkerhedsloven).

Justitsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at retssikkerhedsloven indeholder en samlet regulering af en række spørgsmål vedrørende forvaltningsmyndigheders fremgangsmåde i tilfælde, hvor en myndighed har den fornødne hjemmel i anden lovgivning til uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg. Retssikkerhedsloven indeholder ikke i sig selv hjemmel til at foretage tvangsindgreb, og der findes ikke inden for Justitsministeriets ressortområde i øvrigt lovgivning, der regulerer den situation, som er beskrevet i spørgsmålet.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet kan imidlertid oplyse, at det er almindeligt antaget, at ledelsen af en offentlig anstalt, sygehuse, plejehjem, skoler og højere læreanstalter mv. kan fastsætte generelle forskrifter, herunder ordensforskrifter, og træffe konkrete beslutninger til regulering af forholdet mellem institutionen og institutionens brugere. Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til en udtalelse fra Folketingets Ombudsmand, der handlede om en elev, der var blevet bortvist fra et uddannelsesforløb og tilhørende kostafdeling, fordi hf-eleven under en bytur i en weekend havde røget hash (FOU 2013-24).

I udtalelsen anfører Folketingets Ombudsmand bl.a. følgende:

”Ifølge legalitetsprincippet skal forvaltningsmyndigheders virksomhed – herunder afgørelsesvirksomhed – være legitimeret i en lov eller i en anden anerkendt retskilde, f.eks. en retsgrundsætning. Det er antaget, at jo dybere en afgørelse eller anden beslutning griber ind i borgernes forhold, des mere sikker må den retskildemæssige hjemmel være.

Det er almindeligt antaget, at en institution kan fastsætte almindelige forskrifter for institutionens brugere, herunder ordensforskrifter, der skal være gældende ved institutionen, og som har til formål at sikre institutionens overordnede funktion. Man siger her, at forskrifterne fastsættes med hjemmel i anstaltsforholdet, som altså giver hjemmel til at fastsætte generelle regler og træffe konkrete beslutninger til regulering af forholdet mellem institutionen og institutionens brugere. Synspunktet er, at når institutionens eksistens er fastsat eller forudsat i lovgivningen, må der heri også ligge en tilstrækkelig hjemmel til at fastsætte de generelle regler og træffe de konkrete beslutninger, som er nødvendige for at få institutionen til at fungere.

Vedrørende anstaltsforholdet kan jeg bl.a. henvise til artiklen ’Anstaltsforholdet – en vanskelig hjemmel’, Bente Mundt og Karsten Loiborg, Folketingets Ombudsmands beretning for 2010, side 29 ff. Heraf fremgår bl.a. følgende:

’Det vanskelige er imidlertid hvad anstaltsforholdet giver hjemmel til. For det første skal reguleringen være båret af saglige hensyn, og den må ikke gå videre end nødvendigt af hensyn til institutionens formål og virksomhed. For det andet gælder også her almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, herunder om proportionalitet og om at forskelsbehandling skal være sagligt begrundet. For det tredje kan borgernes friheds- og menneskerettigheder, først og fremmest i Grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK),

medføre nogle væsentlige begrænsninger i hvordan man ud fra anstaltsforholdet kan regulere borgernes forhold.’

Som følge af legalitetsprincippet er det – uanset om hjemlen følger af en lovbestemmelse eller en anden retskilde, f.eks. anstaltsforholdet – en forudsætning, at myndigheden, inden der fastsættes generelle regler eller træffes konkrete afgørelser, sikrer sig, at der foreligger den fornødne hjemmel hertil.”

Justitsministeriet finder ikke at burde udtale sig om, hvorvidt der i den konkrete situation, som er beskrevet i spørgsmålet, har været den fornødne hjemmel i anstaltsforholdet til at foretage en rusmiddeltest. Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at Justitsministeriet ikke er klageinstans i forhold til de i spørgsmålet omhandlede forskrifter eller beslutninger truffet i henhold dertil.

Justitsministeriet bemærker i øvrigt, at såfremt der i forbindelse med en eventuel rusmiddeltest elektronisk registreres oplysninger om eksempelvis resultatet af en rusmiddeltest, skal reglerne i lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondataloven) iagttages. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af lovens § 8, stk. 1, at den offentlige forvaltning ikke må behandle oplysninger om bl.a. strafbare forhold og væsentlige sociale problemer, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgave.

3. Spørgsmål 468 har følgende ordlyd:

”Vil ministeren redegøre for, om gymnasier må foretage ransagninger af elevers jakker og tasker på landets ungdomsuddannelser, jf. artiklen ”Advokat: - Gymnasier har ikke ret til at teste påvirkede elever”, fra TV2.dk den 13. januar 2015?”

Justitsministeriet kan henvise til ministeriets bidrag til besvarelsen af spørgsmål 46.

Justitsministeriet skal anmode at få en kopi af Undervisningsministeriets endelige besvarelse.

Mette Frederiksen

/
Carsten Madsen